

Om könsroller 2 – Leksakskatalogen

Skillnader i språkanvändning beroende på syfte, mottagare och sammanhang. Språkets betydelse för att utöva inflytande - Svenska/Svenska som andraspråk, Årskurs 7-9

Del 1 av 4 i Att våga vara sig själv – Om könsnormer

Syfte

Genom att bläddra i och noggrant analysera leksakskataloger får eleverna fundera och diskutera kring frågor om genus och jämställdhet. Eleverna utvecklar samtidigt språket genom att tänka, samtala och lära av varandra.

Läraren reflekterar

Idén till lektionen kom efter att jag kört fast med diskussionerna om filmen *Tusen gånger starkare* ([länk till lektionstips med diskussionsfrågor](#)). Eleverna stannade vid att konstatera att det är vanligt att dela upp saker i tjej- och killsaker, utan att komma någonstans med orsakerna. Dags att bläddra i leksakskatalogen!

Inledning

Börja med att eleverna får bläddra fritt i katalogen du väljer, till exempel den här: <http://www.br-leksaker.se>. Eleverna får välja ut en favoritleksak de kommer ihåg och skriva några rader om den. Publicera på någon gemensam yta och låt eleverna berätta för varandra i klassen om sina leksaker. Roligt, nostalgiskt och ingången till nästa del av projektet.

Min favoritleksak
Berätta något om din leksak.

Eski
Jag hade en legotröska som jag lekte med tills jag var fem år sen hade Anvid sönder den och la den i regoliågan

Benjamin
en lilarande sän här fick jag av mina föräldrar när jag fylde. Den använde jag nästan varje dag. Det var ett cross märke som heter KTM och när jag fick bilbanan så körde jag KTM.

ango
Jag älskade dockor jag hade just en sän här typ som kan kissa och man kan även mata den ooooh den är sååååå rolig älskar den. Man fick med blöjor och välling man skulle blanda. OMS vill haaaa!!!

simon
det är inte min favorit men jag hitta den inte men det här var det närmaste jag hitta.

Janatan
Jag hade VÄRLDENS största bil samling. Inte bara vanliga bilar utan bilar mcqueen bilar också. Här är bara några av dom bilarna som jag hade. Jag hade även MASSOR av lego. Jag har ca 3 flytkartonger med bilar, 2 flytkartonger och en skit stor låda med lego.

Molly
Jag ÄLSKADE playmobil när jag var liten. Hade en väldigt stor samling av det. Detta stall var ett av mina favoriter.

Patrick
Jag lekte ofta med mina "fingerboards" i skolan hemma typ överallt jag fick min när jag va ungefär 8 år sen tappade jag bort den när jag var 10 och blev jätte ledsen

Siri
Jag fick den när jag var typ 4 år. Jag hade med mig den typ överallt men sen klippte jag sönder den.

GUSTAV GÖRANSSON
Jag lekte mycket med mina "fingerboards", jag fick min första när jag var ungefär 7 år.

Fredrik
Det här var min favoritleksak. Jag fick den av mina föräldrar när jag var fem-sex år en julafton. Den byggde jag hundratals gånger och lekte att jag var en av legogubbarna i rymden. Hur roligt som helst! Byggseten finns kvar än idag.

Amanda
när jag var liten fick jag en sän här av min pappa och mamma men sen så tappade någonstans. Lekte med den varje dag.

Edwin
det här var min favorit leksak. jag fick min första när jag va fem år. använde den nästan varje dag.

Lisa
Det här var det bästa jag visste. Jag fick en i början men jag tyckte att det var så kul så att jag fick flera.

Metod

Eleverna undersöker leksakskatalogen parvis. Eleverna kan göra stödanteckningar fortlöpande. Anteckningarna sammanställs i slutet av lektionen. Jag avslutade med att köra "laget runt" och föra in elevsvaren i ett gemensamt klassdokument som sedan utgjorde grunden för analys och vidare samtal.

Arbetsuppgifter

Gå in på kategorin "Dockor" eller liknande. Klicka på alla underrubriker. Gör stödanteckningar under arbetets gång. Fundera på:

- Vilka färger dominerar på sidorna?
- Vilka prylar finns med på bilderna (vid sidan av huvudprodukten)?
- Vilket kön har dockorna?
- Hur många pojkar/flickor förekommer på reklambilderna?

Gå in på kategorier som har med fordon att göra. Klicka in på underrubrikerna och fundera på:

- Vilka färger dominerar på sidorna?
- Vilka prylar finns med på bilderna (vid sidan av produkten)?
- Vilket kön har figurerna?
- Hur många pojkar/flickor förekommer på reklambilderna?

Att fundera vidare

När svaren sammanställs ser eleverna (kanske?) ett tydligt mönster. Det är vanligtvis stora skillnader på de olika kategorierna (dockor och fordon) vad gäller kläder, färger, kön, tillhörande utrustning och vilka aktiviteter som omgärdas av produkterna. Eleverna jobbar vidare:

- Det är stora skillnader på de olika sidorna. Hur tror du att det påverkar barn, dig och föräldrar?
- Fundera kring din egen uppväxt. Vad lekte du med? Vad lekte du absolut inte med?
- Hur har du blivit påverkad i din uppväxt vad gäller kläder, leksaker, aktiviteter?

För in eleverna på ett resonemang "utanför" leksakskatalogen, det vill säga vad sidorna förmedlar för värden (tjejer ska ta hand om och vårda hem och familj, killar ska vara tuffa och aktiva). Eleverna funderar på:

- Om du tänker på yrkesval, hur kan leksakskatalogen påverka barn i någon riktning?
- Om du tänker på familjestruktur, hur kan leksakskatalogen påverka flickor och pojkar?
- Spelar den bild media ofta visar av könen någon roll vad gäller möjligheter, hinder och val i livet?

I [del 3](#) får eleverna undersöka hur det ser ut i H&M-katalogen.

Lgr22 Syfte

Utveckla förmåga att formulera sig och kommunicera i tal och skrift, urskilja språkliga strukturer och följa språkliga normer. (sv)

Förmåga att söka information från olika källor och värdera dessa. (sv)

Utveckla kunskaper om sociala, ekonomiska, politiska, rättsliga och mediala förhållanden och strukturer i samhället. (sh)

Centralt innehåll

Skillnader i språkanvändning beroende på syfte, mottagare och sammanhang. Språkets betydelse för att utöva inflytande. (sv)

Människors identiteter, ekonomiska resurser och möjligheter i samhället och hur dessa kan påverkas av bland annat socioekonomisk bakgrund, kön, ålder och etnicitet. Begreppen makt, rättvisa, jämlikhet och jämställdhet. (sh)

Betygskriterier

Eleven samtalar om och diskuterar varierande ämnen på ett sätt som utvecklar samtalen och diskussionerna **väl**. Eleven framför åsikter med **väl** underbyggda argument. Dessutom förbereder och genomför eleven muntliga framställningar med **väl fungerande** struktur och innehåll och **god** anpassning till syfte, mottagare och sammanhang. (sv)

Eleven visar **mycket goda** kunskaper om förhållanden och strukturer i samhället. Eleven beskriver **komplexa** samband inom och mellan olika samhällsstrukturer. Eleven för **välutvecklade** resonemang om hur individer och grupper kan påverka och påverkas av förhållanden och strukturer i samhället.

Eleven för **välutvecklade** resonemang om samhällsfrågor utifrån kunskaper om förhållanden och strukturer i samhället. Eleven granskar information och åsikter som rör samhällsfrågor i olika källor med **välgrundade** källkritiska argument. (sh)